

Boekbespreking Maashagedissen

Lex (A.W.F.) Meijer

Bardet, N. e.a. (1998).
Maashagedissen. Laat-Kretaceïsche mosasauriërs uit Luik en Limburg.
Publ. Natuurh. Genootschap Limburg, Reeks XLI, afl. 1. 56 pp. Prijs: f 60,-.

Bovengenoemde aflevering bevat drie bijdragen:

- Marcel Kuypers e.a.: Laat-Kretaceïsche mosasauriërs uit Luik-Limburg. Nieuwe vondsten leiden tot nieuwe inzichten (p. 5-47).
- Sjeuf Felder en John Jagt: De stratigrafie van het type-exemplaar van MOSASAURUS HOFFMANNI MANTON, 1829, 'het Grote Dier van Maastricht', bepaald (p. 48-51) en
- Nathalie Bardet: Shark tooth marks on a vertebra of the mosasaur PLIOPATECARPUS MARSHI from the late Maastrichtian of Belgium (p. 52-55).

De laatste twee bijdragen vormen een tegenstelling met de eerste: het zijn korte publicaties over een beperkt onderwerp. Ze laten zien, hoe met een uitgekende techniek (sediment-onderzoek aan de hand van bioklasten, respectievelijk detective-achtig sporen-onderzoek aan een wervel) belangrijke gegevens aan fossielen kunnen worden ontfoetseld.

De eerste bijdrage is omvangrijk en bevat een veelheid aan onderwerpen, die soms uitputtend worden behandeld. Hij heeft een graad van samenvatting, van complexiteit, die de leesbaarheid soms wat in de weg staat. Als onderwerpen die erin aan de orde komen noteerde ik voor de vuist weg:

- een 14 pagina's lange opsomming van bij deze studie betrokken fossielen;
- een taxonomische revisie van dit materiaal;
- een vergelijkend-morfologische beschrijving van de tandkronen en wervels van Luiks-Limburgse mosasauriërs;
- de eerste vermelding van een stapes (columella auris, het enige gehoorbeentje bij reptielen) van *Mosasaurus hoffmanni*;
- de vermelding van twee voor ons gebied nieuwe mosasauriërs;
- een analyse van de mogelijkheden tot bestudering van de eetgewoonten van de diverse mosasauriërsoorten;
- een vergelijking van 'onze' mosasauriërfauna met die van de oostkust van de Verenigde Staten;
- een chrono-lithografisch overzicht

van het late Krijt in onze regio, met daarin ingetekend het voorkomen van de mosasauriërsoorten;

- een opwekking om ook andere faunaelementen bij deze studies te betrekken...

en dan zal ik nog wel het een en ander vergeten zijn.
Het zal duidelijk zijn dat het niet mogelijk is, hier alle onderwerpen de revue te laten passeren.

Voor wat de vorm betreft waarin al deze onderwerpen zijn gegoten, zou ik gekozen hebben voor meer dan één publicatie, en de catalogus - in klein lettertype - en wat gestructureerder - naar achteren hebben verbannen. De figuren van de tanden, die vooral bij determinaties zullen worden gebruikt, zijn soms op zeer verschillende schaal weergegeven. Van hun originele afmetingen wordt slechts de 'grootte' (= hoogte) vermeld. Is er trouwens niet méér met de maten te doen? Verder miste ik het bijschrift bij de fraaie schiedel op pag. 42.

Maar genoeg kritiek geleverd. Wat hier gebracht wordt, is voor de connaisseur stof om zich lang in te verdiepen. Wat een schat aan gegevens heeft dit toch schamele materiaal opgeleverd! Wat een uitgangspunt voor verder onderzoek!

Nog enige kanttekeningen. Het deed mij plezier om te zien dat de 'kleine mosasauriër met zijdelings afgeplatte tanden' inmiddels een passende naam heeft gekregen (*Leiodon sectorius*). Het probleem waarop ik destijds stootte was, dat 'onze' kaak beter aan de beschrijving van Gaudry voldeed dan het type-exemplaar, maar daar toch duidelijk van verschilde.

Minder gelukkig ben ik met het hoofdstuk over *Carinodens*. Naar mijn mening gaan de auteurs voorbij aan de betekenis van de gesignaleerde contactvlakken en tandbeschadigingen. Deze vormen mijns inziens de sleutel tot begrip voor de problemen die de verre voorouders van *Carinodens* moesten oplossen, om een acrodont gebit (met alternerende tandposities in onder- en bovenkaak), 'om te vormen' tot een goed functionerend mylodont gebit (een gebit, geschikt om voedsel te pletten). De afbeelding van Woodward (tekstfiguur 8) krijgt dan een andere betekenis.

Een slotconclusie?
Deze aflevering is niet bedoeld voor de geïnteresseerde leek die zich oppervlakkig over mosasauriërs wil laten informeren, maar een 'must' voor diegenen die zich diepgaander met deze materie bezighouden.

Adres van de recensent:

A.W.F. Meijer
Universiteitsmuseum Utrecht
Lange Nieuwstraat 106
Postbus 12055
3501 AB Utrecht

**Deze publicatie kan worden besteld bij:
Publicatiebureau van het
Natuurhistorisch Genootschap
Groenstraat 106
6074 AL Melick
door f 67,50 (inclusief verzendkosten)
over te maken op postgiro 429851,
onder vermelding van
'Maashagedissen'.
De uitgave is ook te koop in het
Natuurhistorisch Museum te
Maastricht.**